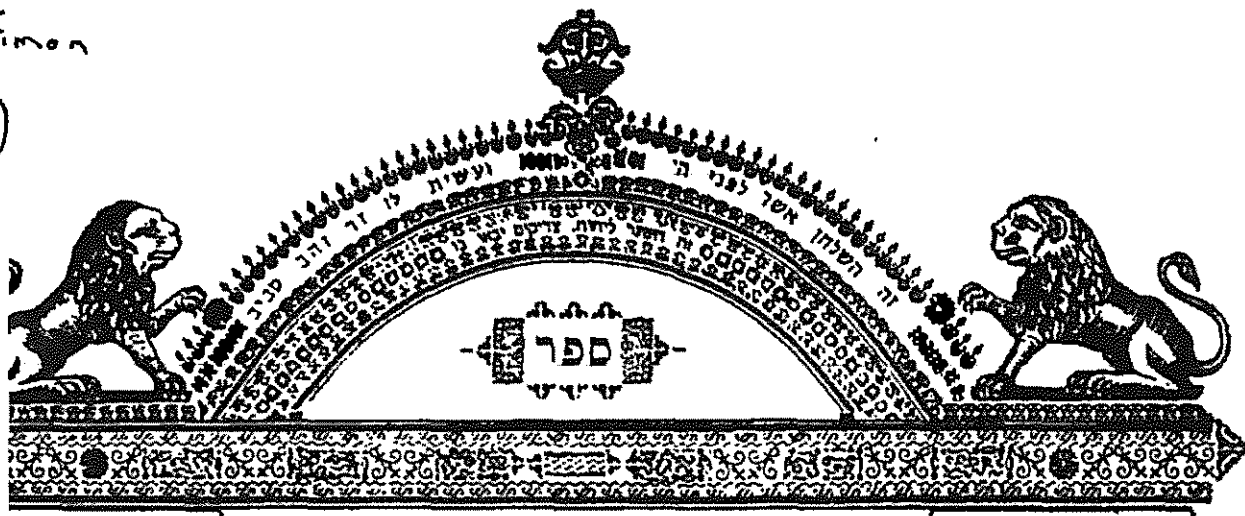

1

שלחן הטהור

ועליו זר זהב יסובבנו

עיס שלחן ערוך אורח חיים

חכינו וגם חקרו רבן של ישראל סר התורה איש אלקים
 מדנא ורבנא יצחק אייזיק יהודה יחיאל זייע
 מקומדנא

יצא לאור מכתש שנמסר קמי נינו
 בכור קדושת כרן חנאון הקדוש
 רבינו ברוך הייד זייע
 מקומדנא

בצירוף הקרות וציונים על ידי
 אברהם אבא זיס

חלק ראשון

תליאביב, ה' תשכ"ג

אשר התקנה
הילול 234667

אשר התקנה

נמצא בס' 1
 4
 גאמיני ביקר
 ל' אברהם ב' 1
 ז' 1
 א"כ 1

טו. כבר דברנו שכל התעניות אסור להתענות עד צה"כ אפילו אם כבר פ"א השלים בדעתו לנהוג כך או שלשה פעמים סתם צריך להתיר נדרו ויתחרט על שפגם בכבוד שבת ויתירו לו נדרו ולא ישלים כלל, וכגון בער"ח ובעשי"ת או ביצ"ט וכיוצא בו יתיר נדרו ולא ישלים תעניתו אלא אם כן שהתענית ענג לו כדי להתענג בשבת יותר מותר דהא בר בי רב התענו בכל ע"ש [כו]:

סימן רג

א מצוה לזרו עצמו ולילך ולקנות צרכי שבת בבקר ע"ש והכינו את אשר יביאו תיכף בבקר בבקר, ויש לו למעט בלימוד כדי לזרו ב"ב להכין צרכי שבת [א] וליתן מעות ולצוות מה שיכינו מן הטוב והמובחר כפי כחו:

ב מרן הרב"י לא הי' קובע ישיבה בע"ש וגם ביטל מה שהי' רגיל בכל יום ללמוד משניות וטורים כל השיעורין ביטל עד שהכין צרכי שבת בריוח והלך בעצמו אנה ואנה לקנות צרכי שבת כי אם לא יקנה בבקר לא ימצא אח"כ ומשום מצות ענג שבת ביטל ללמוד תורה בבקר ועסק ביחודים ובהירהור התורה בעת קניית המצות של ענג שבת, אבל ק"ש ותפלה בצבור לא יבטל כלל אלא יזרו עצמו להתפלל בהשכמה ואם אי אפשר תדחה התפלה של צבור משום מצוה עוברת של ענג שבת שלא ימצא אחר כך לקנות [ב]:

ג יש לו להכין בעצמו כל צרכי שבת שמצוה בו וחייב לעשות עכ"פ ענין אחד בעצמו לחתוך הירק דק דק ולבקע עצים קטנים לבשל הדגים ולהצית האור. מוריניו ורבינו מו"ה יעקב יצחק הי' מולח הדגים בעצמו בבקר אחר התפלה בטו"ת ביחודים גדולים כפי אשר ראינו בעינינו ושמענו מפה קדוש [ב*]. ואני העני בימי חורפי הייתי בעצמי עושה כל מלאכת הדגים המליחה והתיקון והבישול היפה בכל מיני מטעמים וכעת כחי חלש

זר זה ב

צמחרי"ל [כג] דהא חלו תעניות חס ר"ו מתענין צעת שלום וכל שאינו עת מלחמה צעולס אין חיוב מן הדין להתענות [כד] והא בספרדים אין מתענין כלל אלא בנ"צ ח"כ אף

שאנחנו קבלנו להתענות [כה] אבל עכ"פ מכני חנאי צפרט שמעיקר הדין אחר קבלת שבת יכול לאכול ולשתות כי כבר קדוש היום לאדונינו ודו צוכ למשכילים:

הערות יציונים

- [בג] ע"י במביא סוף הסימן וא"ר סק"י.
- [כד] כמבואר בראש השנה דף י"ח ע"ב.
- [כה] ככתוב בשיע ס"י תק"ג ס"א הכל חייבים להתענות ארבע צומות הללו ואסור לסריץ גדר. והוא מדברי הרמב"ן בתורת האדם ריש ענין אבלות ישנה ע"ש בב"י.
- [בז] עירובין דף מ' ע"ב בר בי רב דיתבי בהעניתא במעלי שבתא מהו לאשלומיה.
- פ"ז ה"ג
- [א] כמובא ברמ"א ס"ס רנ"א.
- [ב] כ"כ הח"א ה"ל שבת כלל א' ס"ב ודלא כסדר היום הוביד במביא ס"ס רנ"א.
- [ב*] ע"ע לעיל ס"י רמ"ב ציון יא"י.

→ מאד ואין ביכולתי אלא להכין הנרות של שמן. ומן הראוי לישן בערב שבת
בצהרים וכך מנהג כל הצדיקים [ג], ואמר הצדיק ר' משה ליב מי שיש לו
נשמה כשירה ישן בערב שבת: [ד]

ה ויש לתקן הבית בהידור ובזריזות ולפנות כלי חול ולהכניס כלים של
שבת ולהציע המטות בכל מיני יופי ולעשות בזריזות לצאת ולהכנס
כאדם שמכין עצמו לפני המלך להיות חרד וזהיר וזריז לכבודו ולטרוח
וזהו כבודו של אדם לטרוח בשביל שבת מלכתא:

ה וידעת כי שלום אהלך זהו השחות הסכין, והכינו את וכו' [ד]:

ו טוב לומר על כל דבר שיקנה ומכין על שבת זהו לכבוד שבת וכן בכל
מה שעושה יאמר בפה מלא לכבוד שבת, מרן האר"י זלה"ה [ה]:

ז בשר ודגים וכיוצא הצריכים הכנה רבה יכין ביום חמישי אבל ירקות
ופירות ומיני מגדים ומשקין יותר טוב להכין בע"ש, [ו] ויש לטעום מעט
מן התבשיל [ז] ולהכין עשרה מיני תבשיל לליל שבת [ח] ויטעום מעט
מן כולם (בי"ש) [בע"ש]:

ח עיין תרי"ש [ט] בשם ס"ח, [י] אם נשלח לאדם מאכלי שבת אסור להניחו
על חול אלא יאכל ויחלק לכל ב"ב הנשאר ואם הודיע אליו שלא יאכל
אלא הוא אסור לחלק לאחרים [יא]. וכן אם אדם מביא מתנה לחבירו
ואמר לו רצוני שלא יהנה בו אדם אחר אז טוב שלא יקח כלל אותו המתנה
באין פנים וישפך לו על פניו כי אין זה כי אם רע לב וא"א ליזהר כלל
מליתן לאחרים:

סימן רנ"א

א כל העושה מלאכה להשתכר בה מן המנחה קטנה ולמעלה ואיננה לצורך

הערות וצינונים

- [ג] ע"ע בסי דברי תורה חלק ט' אות י"ג מה שהביא בשם רבינו הגדול הה"ק מהר"ב ז"ע המגיד מסעורטש בענין זה וע"ע לעיל סי' רל"ט סי' [ד] וז"ל הב"י: כתב בכלבו, ומשחזין הסכין בכל ע"ש דהכי תנא בסמרי וידעת כי שלום אהלך (א"ב ה—כ"ד) זו השחות סכין, ומצאתי כתוב בשם ספר ח"י עולם זמוכה לה מדכתיב [שמות ס"ז—ה] והכינו את, והוא כמו לאתים ולמומרות עכ"ל. וכתב בסי תרי"ש בסק"ב בשם הרוקח על דברי הסמרי וז"ל: כי אם כנה הברזל ולא יוכל לחתוך בו אין זה שלום בית.
- [ה] בשער הבנות דף ס"א ע"ד ובמע"ח שער י"ח ריש פ"ב וז"ל: ובכל מה שיקנה יזכיר ויאמר לכבוד השבת והרי זה ענין מעשה עכ"ל. והוב"ד במג"א סק"א וע"ש במתהשיק.
- [ו] ע"ע במג"א סק"א ושע"ת סק"א. [ז] כ"כ בשער הכונות דף ס"ב ע"ב ובמע"ח שער י"ח פ"ב והוב"ד במג"א סק"א וכתב בסי מטה משה סי' ש"ח וז"ל: נתנו אנשי מעשה לטעום התבשילין בע"ש כדי לתקנם כהוגן ויהיו גאכלין לתארה וכן מצאתי בשם הירושלמי טועמיה חיים זכ"ו, מצוה לטעום קודם השבת תבשילין של שבת לכבוד שבת. עכ"ל וע"י בוותר חי סי' בראשית דף מ"ח ע"ב משי"כ על דברי הוותר שצריך לטעום מהמאכלים כליל שבת. וע"ע בגמקי א"ח בסימן זה.
- [ח] ע"ע לעיל סי' רמ"ב פ"ב. [ט] בסק"ד. [י] סי' תתס"ו והובא בקיצור בבאה"ט סי' רמ"ב סק"א.
- [יא] עד כאן לשון הספר חסידים.

ספר

דברי נפתלי

חדושים ופירושים
על התורה ומועדים

חלק ראשון

בראשית שמות זיקרא
ופרקי אבות

אשר חנני השו"ת ברוב רחמיו וחסדיו
בזכות אבותי הק' זיע"א
נפתלי הלברשטאם
מסשאקאווע

פעיה"ק ירושלים תובב"א
שנת זכות אבות'ק ג"ע זיע"א לפ"ק

5

ויש להבין הא היה צדס צאותה שעה
 כצר כמה וכמה מצוות מהם שקבלו
 מהאצות הק' ושהוספו עליהם צמרים
 כדאיתא צרמז"ס (הלכות מלכים פ"ט
 ה"א), וגם צמרה כצר נלטוו כמה מצוות
 עיין רש"י הק' עה"פ דלעיל שם שם לו
 חק ומשפט, וא"כ אמאי כתב רש"י כאן
 למען אנסנו הילך צתורתי על המצוות
 שצמן עצמו.

אמנם לפי מ"ש חוצות הלצות הנ"ל
 יובן, דרצונו ית' היה להשפיע
 שפע צרכה צרציה והמשכה על ישראל,
 והענה לזה הוא שלא יהיה ע"י הפרנסה
 סיבה להמרות פיו ית', ולכן פירש"י
 הכוונה רק על המצוות שצמן עצמו,
 והבן.

*

ויאמר משה ואהרן אל כל בני
 ישראל ערב וידעתם כי
 ד' הוציא אתכם מארץ מצרים,
 ובקר וראיתם את כבוד ד'.
 ונראה ע"פ הידוע מה שדקדק אל"ו
 הרה"ק מהר"ס ז"ל מפרמישלאן זיע"א
 הוצא צספה"ק דצרי יחזקאל לדו"ו
 הגה"ק משיניאווה ז"ע צסמו שהקשה
 צלשון הרמ"א צריש שו"ע או"ת, דפתח
 המחצר יתגצר כארי לעמוד בצוקר
 לעבודת צוראו והרמ"א שם אחר שציאר
 ענין שויתי ד' לנגדי תמיד מסיק צוה"ל,
 ובצבצו על משכצו ידע לפני מי הוא
 שוכצ ומיד כשיעור משנתו יקום צורציות

ירדו מלמעלה, ויאל העם ולקטו דצ"ר
 מלשון דצור כלומר שדיצורם של הצדיקים
 גרם דצור זה וכנ"ל.

1234567

*

א"י ע"פ מאמרם ז"ל צמס' ע"ו (דף
 י"ח ע"ב) אמר רב קטינא כל
 המתלוץ מוונותיו מתמעטין, שנאמר
 משך ידו את לוולאים (הושע ז'), ופירש"י
 ז"ל משך ידו הקצ"ה הפותח יד לזון את
 הכל מושכה מן הלוולאים (רח"ל), וזהו
 הנני ממטיר לכם לחם מן השמים שיהיה
 לכם פרנסה ומזונות, אמנם כל זה ויאל
 העם ולקטו"ו דצ"ר היינו שיצמרו פתחי
 פיהם מלומר צהם דצור שלא כרצונו.

*

הנני ממטיר לכם לחם מן
 השמים וגו' למען אנסנו
 הילך בתורתך אם לא. צסה"ק
 חוצות הלצות (פ"ו) כתב צוה"ל: ומה
 ששאלת על המעוטה שצעצודות האלקים
 שאין אדם יואל ידי חוצתו צפתות ממנה
 ותתחייב לו צה התמדת טוצתו עליו הם
 עשרה ענינים, ועי"ש שהראשונה שצהם
 הוא שלא ישימנה סיבה להמרותו ח"ו.

והנה ליכא מידי דלא רמיזא צאורייתא,
 דעיין פירש"י כאן שפי" עה"פ
 הילך צתורתי וו"ל: אם ישמרו מצוות
 התלויות צו שלא יותירו ממנו ולא יאלו
 צצצת ללקוט, ע"כ.

אם לא ע"י ההכנה שאדם עושה כל ששת ימי החול וכו', עיי"ש. וזה כוונת הכתוב צממיכותו האי דוהכינו ציום הששי להא דערב וידעתם ע"פ דרכנו כנ"ל, שגם בשבת יוכל להרגיש קדושה רק אם יכין עצמו בהכנה הנצרכת לזה בששת ימי המעשה.

וע"פ הדברים האלה יובן גם מאי דכתיב בסוף הפרשה, אחרי שאמר להם משה לישראל ראו כי ד' נתן לכם השבת וגם קיימו מלות שבת בפועל ככתוב וישבתו העם ציום השביעי, אז נאמר ויקראו בית ישראל את שמו מן וגו', דבאמת לעיל מיניה טובא הוה צעי למכתביה כשדבר מעלם ענין המן.

→ ודדבריבו יומתק ע"פ מ"ש צפה"ק → קדושת לוי צפ' כי תשא אך את שבתתי תשמורו כי אות הוא וגו', וז"ל"ק: והנה חז"ל למדו מכאן (צ"ל דף ט"ז ע"א) דהנותן מתנה לחצירו נריך להודיעו אמר הקב"ה לישראל מתנה טובה יש לי בצית גנוזי ושבת שמה דודאי שבת הוא מתנה טובה וכו', והנה באמת יש לאדם לנפות כל ימי החול על המתנות שבת על קדושה וחיות זו הצחה לאדם, וצוודאי צעי הכנה רצה כל ששת ימי המעשה על שבת וכפי אשר יעשה הכנתו כן תהיה השגתו וכו', ואע"פ שאדם מכין את עצמו מ"מ מתנה טובה הוא, כי אף אם יכין אדם את עצמו בכל מיני הכנות שונים אינו ראוי לקדושה ושום שפע לו מהשי"ת ציום השבת

לעבודת צוראו יתברך וימעלה, ע"כ. ודקדק הא האי דצשכצו על משכצו הו ליה למיתני צהלכות ק"ש שעל המטה (צסי' רל"ט), וגם מה ענינו למיד כשיעור משנתו יקום צוריות לעבודת הצורא ית', אלא דאם רוצה האדם לקום צוריות ולהתגבר כארי לעבודת השי"ת אזי יראה שצשעה שהוא שוכב ידע לפני מי הוא שוכב ואז יתגבר כארי בקומו, דאם הוא שוכב כמו סוס איך יקום כארי וד"ל. וצוה פי' דו"ו הגה"ק משיניאווא זי"ע הפסוק צתהלים (פ"ג ז') אם זכרתך על יועי באשמורות אהגה בך. אם זכרתך על יועי צעודני שוכב על משכצו זכרתך ואלע לפני מי אני שוכב, אז באשמורות אהגה בך. אמתגבר כארי לעמוד בצוקר לעבודת השי"ת.

וזה הכוונה כאן, ערב וידעתם כי ד' הוליא אתכם מארץ מצרים, ר"ל דאם צלילה צשכצך תשמור עליך הידיעה הזאת, אזי צצוקר תעלה למדרגה גבוהה יותר שהיא רחיה ורחייתם את כבוד ד', והצן.

ובזה יתבאר גם הסמיכות לפסוק שלפני זה והיה ציום הששי והכינו את אשר יבאו, דבא לרמוז כאן גם על ההכנה צרותניות לכבוד ש"ק כמ"ש אה"ז המגיד הק' ז"ל מקאזנין זי"ע צפה"ק עבודת ישראל צפ' משפטים עה"פ ששת ימים תעשה מעשיך וציום השביעי תשבות וז"ל"ק: כי הענין ידוע כי אי אפשר לקבל הקדושה ציום שבת קודש

7

בחת"ם עה"ת שעם המן ירד להם זיו העליון.

וידועים בזה דברי הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב זי"ע דעל ידי המן נודכנו ונטהרו עד שאחד לא הכיר את חברו, ולכן ויאמר איש אל אחיו מ"ן הוא כלומר מי הוא האיש הזה שאני מכירו שבאו לכאן פנים חדשות.

ולבן אחרי אשר קיימו בנפשם והכינו את אשר יצאו בשבת ימי המעשה כנ"ל, וגם נתקיים בהם ראו כי ד' נתן לכם השבת שקבלו ההשפעות במתנה נוסף על ההכנה כלשון הסה"ק קדושת לוי הנ"ל, וגם וישבתו העם ביום השביעי שעשו כל זה בפועל ממש, ולכן יכלו להשיג עומק הפנימיות של לחם מן השמים שזכו בו, ולכן דייקא אז קראו את שמו מן, והבן.

ובענין זה שמעתי דבר נחמד מידידי מכובדי הרה"ג אמ"ס חו"צ רבי מנחם לבי רונצרג שליט"א נכד בעל החמדת שאל מראלפערט זל"ל, עה"פ צפ' אמור בלחם הפנים (כ"ד ח') ביום השבת ביום השבת יערכנו לפני ה', ביום השבת הראשון טעמו הוא קדמא ואלא, ולרמו ענין תוספת שבת שבני ישראל מקדימין את השבת ומוסיפים מחול על הקודש, וביום השבת השני טעמו הוא מונח רביעי, ומרמו על מולאי שבת שבני ישראל מאחרין ללאת מן השבת, ומקפידין לשבות עד שיעור ד' מילין,

ובזולתי היא מתנת חנם, אך דהכנה לריך להיות להבין את עצמו האדם להיות לו צית קבול וכח לקבל וכו', עכל"ק.

והנה בלדס הראשון נאמר וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו, ועיי"ש בספורנו דשמו מורה על הנפש הנמלאת בו, ובסה"ק היכל הצרכה צפרשת בראשית כתב ג"כ בשם מרן הבעש"ט זל"ל זי"ע דשם האדם הוא עלם החיות וכל הצהמות ועופות וחיות לפי ערך נילולי התורה כך שמו, ומציא בשם חקו"ז (חקון נ"ז) דלדס הראשון קרא שמו לכל חיות הקודש ולפי שרשו בספירות כן שמו עיי"ש, ועיין בדברי זקני הקדוש זי"ע בנועם אלימלך פ' שמות ד"ה או יאמר, ע"פ מה דליחא דהרוחניות והנשמה של אדם נקראים בשם שמות, דעיקר השם הנקרא ללדס כגון ראובן או שמעון זה השם הוא להנשמה ולא להגוף וכו' עיי"ש, והא קמן דגם בענינים רוחניים שייך כלל זה דשמו מורה על פנימיותו באופנים רמים ונשגבים.

ועיין גם בגמרא יומא (דף ע"ה ע"ב) דמן הוא לחם שמלחי השרת אוכלין אותו, ובחגיגה (דף י"ב ע"ב) דרקיע ששמו שחקים שם טוחנים מן ללדיקים לעתיד לבא עיי"ש בהגהות הז"ח ובחידושי אגדות מהרש"א, ועיין בסה"ק אוהב ישראל על מאמרו ז"ל ברכו זמן וקדשו זמן דבשבת הוא זמן ההשפעה ברוחניות של המן, ועיין עוד

קדושים (דף פ"א ע"ב) עה"פ (ויקרא י"ט ג') איש אמו ואביו תיראו, שם ציאר מאמרם ז"ל (אבות ו' ג') אין כבוד אלא תורה הנאמר עה"פ (משלי ג' ל"ה) כבוד חכמים ינחלו בזה"ל: ואוקמוה רבנן אין כבוד אלא תורה צנין דאינון ל"ב חלקים נפי' דהוא כנגד ל"ב פעמים חלקים דצמעשה צראשית וכבו"ד עולה ל"ב דתורה יקרא דיליה ואלין חכמים דאורייתא חכמים צחכמה ירחון האי כבוד וכו', עיי"ש.

וזזה דבר המסורה וזוקר וראיתם את כבוד ד', והיינו דצחלה צריך ליקח הענה של יעסוק צמורה דזהו כבוד ד' כזה"ק הנ"ל, נחמו מוטב, ואם לאו יקרא ק"ש וזהו וראיתם אותו דכתיב צפ' ניצית, נחמו מוטב, ואם לאו וראיתם את הארץ, רמז למה שאמר יזכיר לו יום המיתה מקום אשר ישכון שם צארץ צד' אמותיו וצשאל מי יודה לך.

*

ויאמר איש אל אחיו מן הוא וגו' ויאמר מישה אליהם הוא הלא הם. ואל צעוה"י דהנה מלינו דאשה מכונה צסם לחם, כמש"כ צפ' וישב (ל"ט ו') כי אם הלחם, וצרש"י ז"ל הוא אשמו, וזה ששאלו איש אל אחיו מן הוא, כלומר באיזה זכות אנו מחפרנסין וצלא שום יגיעה תגיע אלינו הפרנסה והמזון, ע"ז ויאמר אליהם משה הוא הלחם, דהיינו צזכות האשה המכונה

ומחמירין כשיטת ר"ח דמשקיעת החמה עד הלילה הוא ד' מילין.

← וצחיבת הקודש אציה צענין זה מה שראיתי דבר נפלא צכתי אצמו"ר הרה"צ זצוק"ל צסם אצ"ו הק' צעל ישמה משה זי"ע, טעם על המנהג של צדיקים להכין את עצמו לצצת ע"י שינה צערב צצת, וכידוע שהפליגו צגודל מעלת דבר זה מאד, ואמר הטעם דהנה צצת הוא מעין עולם הצא (צרכות דף נ"ז ע"ב), והרי אי אפשר להגיע לעולם הצא צחיי אנוש, ולכן יכין עצמו צשינה צע"ס כי שינה א' משישים למיתה (צרכות שם), וע"י השינה יוכל להגיע להרגשת קדושת צצת שהוא מעין עולם הצא ע"כ. ועפ"י זה נפלא הסמיכות צגמ' שם שינה א' משישים למיתה צצת א' משישים לעולם הצא.

L

*

ובוקר וראיתם את כבוד ד'. צמסורה ג' וראיתם, דין, ואידך וראיתם את הארץ (צפ' שלח) וראיתם אותו (שם צפרשת ניצית), ואפ"ל דרמזו כאן מה דאיתא צצרכות (דף ה' ע"א) לעולם ירגיו אדם יצר טוב על יצר הרע וכו' אם נחמו מוטב ואם לאו יעסוק צמורה וכו' ואם לאו יקרא קריאת שמע וכו' ואם לאו יזכיר לו יום המיתה.

ואפשר לומר צכוונת המסורה צהקדם מאמר הזה"ק צרע"מ פ'

ס פ ר

משמרת שלום

אוצר החכמה חלק כולל דינים ומנהגים. ראשון

מסודרים על פי סדר שלחן ערוך אורח חיים. הנחוצים לכל אדם מקומו עד שכבו. אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. בחול ובשבתות ובמועדים. דבר יום ביומו. עם

מעמים ומקורים

מדברי חז"ל בתלמוד בבלי וירושלמי ופוסקים ראשונים ואחרונים ומנהגי גאונים קדושים וצדקים מפורסמים.

(שמותיהם נפרט בראש הספר)

אוצר החכמה

מאת אדמו"ר הרב הגאון המפורסם בנן של קדושי עליון כקש"ת סהור"ר שלום שליט"א מקאידינאוו. וכעת חוביק בריוהין יצ"ו. בעהמח"ס דברי שלום. עמדת שלום. הלולא רבה החדש. שם אהרן. הגהות והערות לס' מדרש פינחס החדש. באאמ"ר הקדוש אור טסיר ונעלם איש אלקים מן ר' ברוך מרדכי וצוקללה"ה אדמו"ר מקאידינאוו ז"ע ועכ"א:

המחבר הגאון הצדיק זרע נפטר ביום כ"ו מרחשון ש' תרפ"א. ומניכ בעיר בראחק.

ורשה
תרס"א

זכו' משום דהדגים נאכלים בכל ג' סעודות של שבת ע"כ טוב לעשות הכנה בדבר הנאכל בכל שלש סעודות של שבת גם כי הדגים רומזים לענין גדול כידוע וההוכחה הבללים הוא כעובדא

דרב חסדא דפרים סילקא:

ח) אחר וכו' לכאור' הוא נגד הגמרא דבנה (י"ז) איהא ולא אמרן אלא דלא גז מידי בתרייהו אבל גז מידי בתרייהו ל"ל בה ולא היא לכולה מלתא חיישינן אך יש לומר דכוונת הגמ' דחפילו גז מידי בתרייהו ג"כ יש השם אבל מ"מ חופיל קלח חס גז מידי בתרייהו שלא יהא

סבבה ברורה כ"כ ע"כ נהגו לעשות כן:

← (ט) מנהג וכו' פשוט דגם זה מכבוד ש"ק הוא וכמ"ש במשנה חטית בע"ש לא היו מחטנים מפני כבוד השבת ואסרו חכמים לכווס לשבת כשהוא מעונה רק לריך לכנוס לשבת בדעת ללולה ומיושבת ובשמחה ע"כ גם חטית ער"ח וחטית בכורים נדחים ליום ה' והא דאטענים מחטנה משום שאם יאכל לא יהיה יכול לאכול בלילה אבל חס בני אדם אדרבה אסור להם להתענות ע"כ מהראוי לאכול בע"ש"ק מאכל בשר ומחובל וכמ"ש רז"ל בב"ק והא דלא אמרי לך באורחא דלא אכלי בשרא דחורא וגם כי בכח ההיא יקבל קדושת השבת בדעת ללולה ומיושבת, ומאחי הרב ז"ל שמעתי וכמדומה שכן ראיתי באיזה ספר דהנה ארו"ל כל ימי עמי רעים והאיכא שוי"ט כדשמואל שינוי וחסת מחלת חומ"ע ע"כ לריך לאכול בע"ש ויו"ט מאכל בשר שלא יהיה שינוי וחסת ולא יויק לו מאכל שבת ח"ו ויוכל לקיים ענג שבת ובס' ז"ק כחוב כי ערב שבת הסי' כי בו

מעורב קדושה הכנת ובסי' הק' ר"ם על אמר אויב וגו' חמש אלפין ובשמי עש"ק וכו' ש"ק אין שטן ופגע רע עכ"ל וע"פ סוד נ"ל כי שבת ויוה"כ הוא בחי' מוחא ולבא וידוע כי הבן

בחכמה וחכם כבינה וע"כ יש בשבת ג"כ כח הכפרה וכמ"ש רז"ל כל השומר שבת מחללו אימתחללו אלא מחלו לו ע"כ בע"ש יש בו בחי' עיו"כ ומהראוי לאכול בו מאכל בשר ומחובל ויש להביא במוכות ורמז לזה מגמ' חולין (פ"ד ע"א) ואיך אימתמע"ש לע"ש הגם דהכוונה על ש"ק מ"מ מה שנקטו בלשונם ע"ש הוא לרמוז ענין

הג"ל ובכל מקום שנקטו בלשונם מע"ש לע"ש יש טעם וכוד בזה ובפרט דהרמב"ם נקט בלשונו בה"ד פ"ה ה' י' לוו חכמים בד"א שלא יאכל אדם בשר וכו' דיו לבדא לאכול בשר מע"ש לע"ש יכו' ע"ש ולשון הרמב"ם לכא רה אינו מדוקדק דהול"ל משבת לשבת דבשלמא ללשון הגמ' יקח ללפכו שייך לומר מע"ש לע"ש אבל הרמב"ם שנקט בלשונו לאכול משבת לשבת הול"ל אלא ידוע דהמחברים הק' הקב"ה שולח ללבושם דבורים שיש בהם רמזים וסודות וע"כ לפעמים הלשון אינו מדוקדק לפי הפשוט ורק בא דקדוק הלשון לפי הרמז והסוד שיש בו. והנה דברי הרמב"ם דאחא לידן נימא בה מלתא דהנה הרמב"ם סתם ואמר דהבריא יאכל בכל שבת ושבת ולפי מה שפי' רש"י בגמ' יש הרבה בריאים שאינם אוכלים אפי' בשבת ועי' בחא"ג מה שהק' על פירש"י וזה אינו קושיא כ"כ ולי יוחר קשה דאיך אפ"ל דלא יאכל אדם בשר בשבת אלא א"כ יש לו חמכיס מנה ומי שאין לו עברה מנה לא יאכל אפי' דגים

ישבת ולדעתי שו' מאד לחתו' הבצלי' דק דק לצורך כלוי הדגים ואח"כ לחתוך הבצלים עם הטלוי ביחד בנהוג.

ח) אחר קציצת הצפרני' נהגו לחתו' חתיכת עין קטן ולשרוף עם הצפרנים:

ט) מנהג אאמו"ר ד"ל ואאמו"ר ד"ל שלא לאכו' בעש"ק מאכלי חלב רק בשר ולא היו סרבים במאכלים כשאר ימות השבוע והיו נזהרים שיאכלו טובם בסעודת עש"ק:

הג"ל ובכל מקום שנקטו בלשונם מע"ש לע"ש יש טעם וכוד בזה ובפרט דהרמב"ם נקט בלשונו בה"ד פ"ה ה' י' לוו חכמים בד"א שלא יאכל אדם בשר וכו' דיו לבדא לאכול בשר מע"ש לע"ש יכו' ע"ש ולשון הרמב"ם לכא רה אינו מדוקדק דהול"ל משבת לשבת דבשלמא ללשון הגמ' יקח ללפכו שייך לומר מע"ש לע"ש אבל הרמב"ם שנקט בלשונו לאכול משבת לשבת הול"ל אלא ידוע דהמחברים הק' הקב"ה שולח ללבושם דבורים שיש בהם רמזים וסודות וע"כ לפעמים הלשון אינו מדוקדק לפי הפשוט ורק בא דקדוק הלשון לפי הרמז והסוד שיש בו. והנה דברי הרמב"ם דאחא לידן נימא בה מלתא דהנה הרמב"ם סתם ואמר דהבריא יאכל בכל שבת ושבת ולפי מה שפי' רש"י בגמ' יש הרבה בריאים שאינם אוכלים אפי' בשבת ועי' בחא"ג מה שהק' על פירש"י וזה אינו קושיא כ"כ ולי יוחר קשה דאיך אפ"ל דלא יאכל אדם בשר בשבת אלא א"כ יש לו חמכיס מנה ומי שאין לו עברה מנה לא יאכל אפי' דגים

דנים בשבת והלא ארז"ל לוו עלי ואני והעתיקו הרב בהגה"ה וכ"י מלשון יח"ק פורע ול"ע ע"כ נראה להדיא דהרמב"ם לא מפרש כפירש"י אלא או כפי' חא"ג של המהרש"ח או מפרש ואינך אימת מי שיש לו מנה ומי שיש לו עשרה מנה אימתי יאכלו בשר וקאמר מע"ש לע"ש נמלא דבשבת כ"ע לריכוס לאכול בשר ודו"ק היטב, ומ"ש ולא היו מרבי' וכו' כדי שיאכלו בשבת לה' אבון ומטע' זה היו מקדימים א"ע לסעוד בע"ש ובפרט צימ' הקלרי'. ושמעתי שוקני סבא קדישא מהר"ם וי"ע מלעכווי' ה' מדקדק מאד ליטן פינת הלהדים מעט בעט"ק שגם זה הוא מכבוד ש"ק שיהיה לו דעת ללולה לקבלת שבת

י יצא להשתדל בבל היכולת שיהיה העיר מתוקנת בעירובין וכן נהגו ברוב מקומות :

סי' כה הלכות טבילת עשיק ובו ד' סעיפים .

א קודם שילך לברחין נכון לוטר הרוני הולך לרחוץ פני ידי ורגלי וכל גופי בחמין ולטבול במקוה לכבוד ש"ק כבצות חז"ל לקיים כ"ע שאל אביך ונו' ובל"ת לא תסור נו' לשיקבה"ו בו' ויהי נועם נו': ב י"א שצריך לטבול תחלה דוקא ואח"כ לרחוץ בחמין והעול' אין נוהגים כן וכנהגי לטבול קודם הרחיצה בחמין ואחר הרחיצה :

ג עשיק שבימי אבלו ר"ל החסיד' ואנשי בעיטה הנוהגים

י יצא להשתדל בבל היכולת שיהיה העיר מתוקנת בעירובין וכן נהגו ברוב מקומות :

י יצא להשתדל בבל היכולת שיהיה העיר מתוקנת בעירובין וכן נהגו ברוב מקומות :

שהג' בעיר מינסק מיאנו בזה מטעם אשר אחס אכל ראיתי בעיר ווארשא לארז צריסק ווילנא שמחוקקים בעירובין וכן ראיתי בתי' אחת מהגאון מקוטנא שכחצ בזה"ל כי קלקול העירוב מצוי לידי עבירות חמורות והאריכות בזה הוא ללא לורך פכ"ל, וכן אמר רוח אפינו קדוש ישראל הבעש"ט זי"ע כתיב בועס חלעד ארץ זעם ר"ת וביחה עירובין סקוואות היינו להשתדל שהש"ב יהיה י"ש והעיר יהיה מתוקנת בעירובין וכן מקוה הגונה וכוה חלעד הארץ ע"כ לריכוס להשתדל הרבה שהיה העיר מתוקנת בעירובין :

א קודם וכו' הגה בגמ' שבת איחא ואני אומר מלוח היינו פניו ידיו ורגליו ורצונו הטור הוסיף כל גופו

איחא רב המניח סבא כד בליק מנהרת נראה מזה דלד"ך לטבול ג"כ בעש"ק : (ב) וכו' כ"כ בס"י וס"ה ו"ל יאחר הטבילה דוקא ישתדל אחר מים חמין לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו על סדר זה דוקא וכו' עכ"ל ע"ש, וי"ש והעולם וכו' אפשר סברתם מדכתב הרב ציו"ד (סוף סי' ר"א) בהגה"ה אכל להיור ולרחוץ אח"כ יש אוסרין וכן נהגו פכ"ל והעטס שלא יאמרו המרתך מטהרה כמו הטביל' ויטהרו במרחץ לחוד עכ"ל הש"ך שם ומי"ז אפשר דעשו גם

האנשים הרחקה שלא לרחוץ אחר הטבילה הגם שהוא כמעט גזירה לגזירה ועוד כיון לארז"ל שבת י"ד דגורו רבנן טומאה על הבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שנפלו על ראשו ורובו ג' לוגין מים שאובין משום גזירה דלעיל הגם דבזה"ל אין זה שייך כלל מ"מ אינס ריזיס לעשות דבר שיש בו סרך טומאה ועי' במ"א או"ח (סי' תר"ג) ע"כ מנהגי לטבול קודם הרחיצה ואחר הרחיצה דבזה ילאנו ידי כל הדעות : (ג) עשיק וכו' הגם שאכור ברחילה כל גופו בלוגן היינו רחילה של חמנוג אכל טבילת מלוח מלך עלם ההלכה אין שום חשש כלל ומה שאסרו לגדה דמה חושלת בטבילתה דהלא אכורה לבעלה וטבילה בזמנה אינה מלוח ומה שלא ניכר היחר

יהוה השפיר לה צדיקים יבאו בו

ס פ ר

דברי תורה

(מהדורא תשיעאה)

בחסדי יתיש וברוב רחמיה חנני בזכות אבותינו
הקדושים, כה יוסיף השיי בחסדו ובכיע. כיד השפל
והצעיר בישראל, מצפה לבנין אריאל, עיי ביאת הגואל,
ביב בקרוב, נדכה ונכאב ונרדף, אדם מועיט לעולם,
ומיחל לרחמי שמים

חיים אלעזר שפירא

בלאאמוז הגהיה המקובל האלקי צבי תפארת ישראל
בעים דרכי תשובה ובליר ושאר חיי הקדושים זייע.
ולמעלה בקודש דור ודור זייע.

מונקאטש - רצו"ת

זל צעסקס צעומק סעיון. סיי זאח (עסיו סקודה רבו) סמשרס על זקוני
 סנסיק רי רי משה ליב זייט מסאסוב לסזכיר סרזי בכל טח סכי. שויתו
 סייזי לנגרי חמירי ופיי רבו סקי סנו' מיש בלבות סנו' וסרזי סיי
 מחמיר לפלמו. וציקט מחלמירו סגדול רבינו מסרמיל שזכיר אח סכי סנו'.
 חיים סלואי אחוי סזבו (מכדציקוח צכסיי טל זמן קלח ומטט מזמיר)
 זאח סורחי (ללמוד צעיון) סמרו כי אז לא נחשב כייכ לפון סנו'. פייכ
 סמעתי: [וטי' בדיח מכדורא וי' אוח ני']:

יב. בחלום אור ליום ועסיק בעלח הרליכ מחוס אשר יבצחי צמושב
 גדיקים סכי יומא דהלולא מא' מאצותי כקדושים זייט
 ופלס בדעתי אז לפרט רמו סכי צחטלים צמס חכס נפר אח ארחו
 לסמור כדצריך כי נפיר נקרא צכיי סכשרים וסנקראוס צניו ודצקים
 צאסצח סיי ואמונחו ופצדיו סלדיקים צמיש (סושע ייא) כי נטי' ישראל
 וואוסכוי וממלרים קראחי. לבניי. וסנס יש לכל לדיק בכל שנס ושנס
 ציוס סייזל עלי' למרוס צעולס של מעלה כיא מעולס ועד פולס
 צעולמוח סעליוניס לאין סיפור אמנס ציוס סייזל נחגלס ונמשך חלקי
 סגרינ שלו פל קצרו ונקצלין סחטלות של בניי לכל סדצקים צו וצחורחו
 ולריך כיא לסוב צחטובס ולעחדצק פכייס צאפס קלס צמעלות וצמדוח
 סלדיק וחורחו ויראחו. וטייז זוכס לישועס צצחי' סיבור נשמש מסלדיק
 סלו. חיים צצט. חכס נפר (סיונו צני ישראל סמאמיוניס אוכצו סיי כניל
 מסכי צסושע) אח ארחו (סיונו לזכות ולכבד אח סלדיק סנעשס צכל
 סנס ציוס ססוא. אורח" יוחר רחוק. מאחנו מיי עלייחו עוד למולס
 צלמפלס יוחר) לסמור כדצריך (בשחחדצקים צחורח סיי ומלוחיו יש לנו
 סייכות אחו צצחי' סיבור נשמש וישפיע שפע קודש וצכל מילי דמיטב)
 פייכ רעיוני על משכבי. בחלום סנו', [וטי' לקנון אוח ליד']:

יג. אמרין סלדיקים רבוהינו זיל צטס רבינו סגדול ססיק מסרדיצ
 זייט סמגיר ממפזרימט כי אמר (צכפלגת מעלה וטרך
 סשינס צמטיק) כי חמוי צעינו מדוע לא נכחצ צחורס סצכחצ סלריזין
 ליפן צמטיק. וייא צטמו מדוע לא נכחצ זכו צעשרח סדצרוח סלריזין
 ליפן צמטיק. פייכ סמעתי. ולדעח סייזל ופלח לכאח עוד יוחר וכי לא
 די סצח מעלחו אס הי נכחצ צחורס סצכחצ ולמס לריך דוקא סיכיי
 כחוצ צעשרח סדצרותי אולס יל צפשוט כיון ססוא סכנס לטרך סייק
 כדו סלא ייפן צמטיק צמח ססטודס וסזמירוח וקודס לקידוש צכלימוד וכן
 אחרי ססטודס סלא יכיי נרדס ומחנמנס צלי דעח כצכמס צליל סייק
 אפר אז כוא ספצודס סנהמדס ציוחר צטופס קדושח סצח וצפסדוח.
 ולכחזיק עוחו וכווחו. וכפייפן צפרצ סצח אז יכיי ניפור עוחו ק' וללול
 צליל סייק. [ושמעתי כצר מאאמור סקי' זייט מס שסיפר צטס זקיי
 ססיק סמפורסס סכריזל מדזיקוב זייט ססי' מדחס ומגנס אח מי
 סייפן צליל סייק צספסודס ואלמיל. וידוע סאין צליל זס סלדיקים סקי
 רבוהינו

74

רבותינו צע לי מדרגה באמת שבי' לכם עליה נשמה ודביקות צעה סעודה
 שיק ולכחמון עם נדמס כאלו ישנים אז ואנחנו צפניותון נוכחנו לדעת
 צעטיי כי לא ישנו כלל אז רק היו דדביקות ממש וכו'. ילמס אמר הקי סגיל
 דחמוה צטינו מדופ לא נזכר צטשרה הדברות כגיל יל שפיר כי בחורה
 שנכהב באמת הוא נזכר כמי' (צפי בשלה) יהוי ציוס הששי וכינוו אח
 אשר יציאו וכיון דלמדו מזה רזיל כל הכנות לשיק גם הרחוקות מנחילית
 ענין השחת הסכין שגס בצכין שאינו חד יכולין לחחוך ולאכול וכיוצא
 מכי' השיגס צעשיק שהוא למען יהוי ער דעתם ללול צליל שיק (וכמי' ש
 לדעי' כי חטי סי מקדשכס וכמי' מהנס טובס יש לי ושכח שמה לך
 וסודיעים) ואיכ השיגס צערב שנת צודאי צלל וטי ציוס הששי והכינו
 וגו' עיך רק החמי' מדופ לא נזכר צעשרה הדברות כרל (ואין לומר
 שהוא נזכר צלל זכור אח יוס השכח [צטשרה הדברות] אי דשס טיינו
 זכרכו על טיין וכן צכל יוס לזכרו ולא להכנס צעי' וגם מי' צרי' ש
 עי' דצי' סמך לפירוב חבשילין זכרכו מאחר שבחת להשכיחו רק
 כשחל יום צעי' ולא צכל טיי' חיי' :

יד. שמעתי מפי הסבא קדישא הגאון הנורא לו דומי חכלס מסרפי' א
 אלפנדרי זי'ע מיכ צעי'יק ירושלים חובי' (וכך ידופ
 דר'אחי גיב מנכגו צקודש) שלא הי' נוחן ידו לשלום רק (כשו צצכרת) לאיש
 מפורסם חיה נכדו. ורק הי' אומר צציו שלום, ואמר כי זשו דרך החחדשות לא
 צפרום אבותינו ורק זה הכניגו צמדיוות אירוסא. אכל מקודש לא הנסיגו
 אבותינו רק לומר צעס ולכשי' שלום. [והוא לגרמי' עביד שנוסר ציוחר
 צזה עפי' מעסס שסיפר וכי' אך מי יודע אס לא הי' לו זס שאירע סי'א
 לחירון (אמת) גס צמקוס שלא שייך לגזור וכי' כדו שלא ילפך ליתן
 לכי' ידו לשלום כי צגודל קדושחו אולי הי' קשס לו לסבול כאשר כרגיע
 ציד כי' (אס הי' נוחן לו ידו) אח ספונות וגנפי נשס מצחי' יד ליד
 לא יקס וכי' ואין חקר למדרגתו ומס עמקו מחשבותיו ונללותיו על
 ססיק ער החורס זי'ע] וגברא רבס (זלללסי') אמר מילחא אין לדמותו
 אך חרשוס צוס. כי סלא מלינו באבות (פי') חרי' בן קסמא וכי' ונחן
 לי שלום וסחדתי לו שלום אמר לי וכי' משמפ דכתינס של שלום הי'
 מיד ליד עי' קאמר "ונחן" לי שלום ואחי' נאמר אמר לי שכתחיל
 סדיבור ציניסס וכדמלינו צלפון החורס ונחן סכסן וגוי' כי'ס צכחוח
 שזסו נחיס כיד ולא צדיבור כלל חיי'. וכן צאסיק סוף פי' מקן (דף
 רי'ס פי'א) צרי' ורי' יופי כיון דחוי סאי צי' וכי' קרי' לציי' ויטי' לן
 שלס משמפ גי'כ דיכיצ צידי' עי'כ לי'ע קלח. [ומי' צדברינו צדי'ס
 (מהדורא ד' חוח קיי') פי'ס] :

וכו

דרכי חיים ושלום

אוצר כל המנהגים, ופסקי הלכות על סדר השי"ע.
ונוסחאות התפלה שנהג עצמו מרן רבינו הגאון הקדוש שר
התורה מקובל אלקי רשכבה"ג

מוהר"ר חיים אלעזר שפירא זצוק"ל

אבדפק"ק מונקאטש והגלילות

(בעהמח"ס שו"ת מנחת אלעזר, אות חיים ושלום, דברי תורה, שער יששכר
חיים ושלום עה"ת, נמוקי או"ח, חמשה מאמרות ושאי"ח)

עם הגהות והערות נפלאות על מקור מוצאם משי"ס בבלי וירושלמי
ומדרשים. וזוה"ק וכתבי האר"י ותלמידי הבעל שם טוב
ועוד ראשונים ואחרונים.

ומכמה כתבי יד.

נערך ונסדר מזעירא דמן חבריא מתלמידי רבינו זי"ע

יחיאל מיכל גאלד

מחבר ציוני יחיאל על השי"ס. ומאסף לכל המחנות על שו"ע או"ח. ומקרא
קודש על תפילין בחוה"מ והגהת יחיאל על פמ"ג או"ח ושאי"ח)

מונקאטש - ת"ש

נרפס מחדש פעם שלישית

ע"י מרדכי וויינבערגער

238 Keap Street Brooklyn 11, N. Y.

ברוקלין, נ. י. תשי"ח

שורף אותם, ולא הי' מקצין הצפרנים מידיו ורגליו (ב) ביום אחד רק הרגלים ביום שלפניו. (ג) וכשחל ר"ח בעש"ק נמל צפורני ידיו ביום ה' כשנמל קצת מהצפורן שלא במקומו הי' מחור בחיפוש מחיפוש להגביחו שלא ימול צרור ארצה. ושערות ראשו הי' נוחג להסתפר בכל ד' שבועות לפני ר"ח. וחפיד שלא ילכו בשערות גדולות.

7 שנה. הגם שרבינו הי' ישן שינת צהרים מעט בכל יום (כנ"ל סי' ש"כ) עכ"ז איתרמי כמה זמנים לגדל טרדותיו ועבודתו בקודש שלא הי' ישן ביום כלל משא"כ בעש"ק הי' מדקדק ביותר שלא לבטל שינת היום ועיין בספרו דברי תורה (חלק ט' אות י"ג) מה שמביא בשם הקדוש האלקי הר"ר דוב המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע כגודל מעלת השינה בעש"ק עד שתמה מדוע לא נכתב בתורה שככתב מפורש שצריכין לישן בעש"ק, עייש"ה בדברי רבינו שנתן טעם לדבריו בדרך הפשוט. L

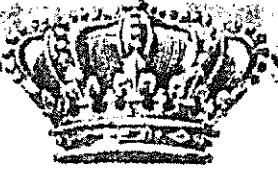
* שנה. המכילה במקוה בעש"ק יותר טוב סמוך לכניסת שבת כמבואר בשער הכוונות ובסידור כי אז מתגלה תוספות שבת ושכן נהג הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע ויש מקור לזה מירושלמי תרומות סוף פ"ח (דברי תורה קמא אות י"א)

שנו. במקום שאי אפשר למבול במקוה כשירה וטובלין אנשים לכבוד שבת רק במרחצות בתוך מים שאובין (שקורין באוי"ן) כתב בספרו (דברי תורה חלק ט' אות פ"ג) דעכ"ז מי שבא בסוד ה' יש לו לכיין כונות המקוה גם בזה כיון דלאנשים הוי מקוה כשירה גם לצרכי מבילת עזרא, ורבינו בעצמו בהיותו כימי הקיץ במקומות התרופה לצרכי רפואה שלא

יזיק לו כמו שכתב התוס' בשם הערוך ששריפת הצפרנים קשים לאדם ואם מתחבין איזה דבר אינו ניזק.

(כ) כן מבואר במגיד משרים שהוהיר כן המגיד להב"י שלא לחתכם ביום אחד. ובשע"ת מבואר בשם האר"י שלא הי' חושש לזה. ועיין בסידור ר' שבתו שמסודם הביא דעת האר"י בענין קציצת הצפרנים הי' נהוג לחתכם כסדר ולא הי' מספיד מה שכ' אבודרהם, ומיד הביא שם המגיד הי' מזהיר שלא לחתוך צפורני ידיו ורגליו ביום א' משום לא תחסום שור בדישו אך יחתוך צפורני רגליו ביום ה' ושל יד ביום ו' עכ"ל, וידוע שהוא הי' תלמיד הכעש"ט זי"ע וכל הנהגותיו ממנו הן.

(ג) עיין בסי' ר"ם בטו"ז סק"א ובמנ"א שם בשם ספר הנן שאין להסתפר ביום ה' ולא לקצץ צפרניו ביום ה' משום דדרך השערות והצפרנים להתחיל לצמות ביום ג' אחר הנטילה אבל בתו"ש שם אות ג' כתב שהחוש מכחישו דבאמת מתחילין לצמות תיבה ומיד אחר הגילוח. ועיין ביד אהרן שם בחגב"י שהקשה דאי איתא שאינו מתחיל לצמות רק ביום ג' א"כ אמאי המלך מסתפר בכל יום הא אין לו שער כלל, אך עכ"פ המעיין במנ"א שם דאם חל ר"ח ביום ו' כ"ע מודים דיש ליטול צפרניו ביום ה' כיון דלא אפשר ביום ו' מפני צוואת ר"י החסיד וכמו שנראה מאנשי המשמר שהי' מסתפרים ביום ה' כיון שלא הי' מנוים. עיין במחצית השקל שם ותבין. ובאמת בכנסת הגדולה בחגב"י שם כתב דאם חל ר"ח ביום ו' יסתפר ביום ה' ויכוין לכבוד שבת.

זמירות

לשבת קודש

עטרת יהושע

עם מנהגי קודש וחידושי תורה
 מאת רבינו הגאון הקדוש רבן של ישראל
 כ"ק מרן משה אריה פריינד זצוקלה"ה
 גאב"ד עיה"ק ירושלים ת"ו
 מרא דארעא ישראל

שנת ה'תשס"א לפ"ג

19

לח) בשבת שאחרי הפסח היה מנקב בתוך העיסה של החלה עם מפתח, ואחרי כן הכנים המפתח לאורכו בתוך העיסה, כדי שתהא נעשית בה צורת מפתח^{מא}, [אולם לא נהג לאפות חלה בצורת מפתח]

לט) בשעת נקיבת החלות אמר בלשון קדשו (בשפה המדוברת): "כל הכוונות שכיון הרה"ק בעל אוהב ישראל בנקיבת החלה, תחלנה גם על חלות אלו".

מ) לפני שהכנים המפתח לתוך החלה, היו מלכנים אותו באש, מחשש שמא נדבק בו איזה דבר איסור.

מא) היה זהיר מאד^{מב} שלא לבטל שינת הצהרים ביום ששי^{מב}, ומרם

צדיק מה פעל

שם, ונשען בשתי ידיו הקדושות על שתי מזוחות דלת המטבח, והתחיל לומר בהתפעלות אל המבשלים: "האם יודעים אתם איזו קדושה יתירה יש במטבח זה, הרי אופים כאן חלות לכבוד שבת, ומבשלים דגים, ומכינים בשר, וכל זה לכבוד שבת קודש", וכך המשיך לפרט כל סוגי התבשילים שבישלו אז, מתוך התפעלות ורגש קודש על הקדושה היתירה השורה במקום שעוסקים בו בעבודת הקודש הלזו. עוֹד הוּי עוֹבְדָא פַעַם, בעת שעסקו בביתו של רבינו זיע"א במלאכת הקודש, והמטבח כולו היה אפוּף עֶשֶׂן, מהאפיה והבישול לכבוד שבת מלכתא, עד שכמעט לא ראו איש את אחיו, והנה פתאום הופיע רבינו זיע"א במלא הדרו בפתח המטבח, ופתח ואמר בלשון קדשו: "אם היו הנשים יודעות עוצם הסגולה שיש בעשן העולה מבישול ואפיה לכבוד שבת, לא היו יוצאות מהמטבח מיום ראשון ועד יום ששי".

מקורות והערות

צמת, לעשות מהם לחמים לצנוע עליהם צמת ויו"ט, והוא מכבוד צמת ויו"ט, ואין לשנות, עכ"ל. ובביאור הלכה (ד"ה הוא) כתב וז"ל, ויש לזה רמז צמת (שמות מ"ז ה') והיה ביום הששי והכינו את אשר יצאו את אשר תאפו אפו וגו', משמע דיש לאפות צערב צמת להפין לצמת, גם בזמן הגמרא היה מנהג קצוץ לזה, כמו שהציג המגן אברהם, ובעו"ה היום התחילו איזה נשים להשצת המנהג ההוא, ולוקמין מן האופה, ולאו שפיר עבדי, דמקטיים צה כבוד צמת, עכ"ל.

מא) ב"שפה"ק אוהב ישראל צליקוטיס לצמת אחר פסח כתב לנקד הלחם צמפתת, וצליקוטיס לפרשת שמיני כתב כי המנהג הוא לעשות צהלה לורת מפתח.

מב) בשולחן הטהור (סימן ר"ג סעיף ג')

בא. וסיפך רבינו זיע"א, כי ק"ז הרה"ק מנאסויד זיע"א היה מקפיד מאד על שינת

שכב לנוח היה רגיל לפעמים להזכיר בשם הרה"ק מראפשיץ זיע"א, שהפליג בגודל מעלת השינה בערב שבת, עד שהיה מתמה מדוע לא נכתב בעשרת הדברות שצריך לישון בערב שבת קודש. ל

(מב) טרם הלכו למבול במקוה טהרה (ע), קוצץ כב צפרני ידיו (מד). וכשחל

צדיק מה פעל

מקורות והערות

הצהרים בערב שבת קודש, ואף כשלא היה לו פנאי, היה נח במטתו לפחות במשך כמה 'מינוט'.

כב. עובדא הוי בשנת תשמ"ט לפ"ג, בחג החנוכה, ורבינו זיע"א חילק דמי חנוכה בברכת קדשו אל חלמידיו שנת קודש, שגם זה הוא מכבוד שנת קודש שיהיה לו דעת ללולה לקבלת שנת, עכ"ל. ובספר דברי תורה (חלק מ' אות י"ג) כתב ח"ל, אמרו הנדיקים רבותינו ז"ל בשם רבינו הגדול הה"ק מהרד"צ זיע"ע המגיד ממעורבט, כי אמר זהפלגת מעלת ולורך השינה בערב שבת קודש, כי תמוה צעיניו מדוע לא נכתב בתורה שצריך לישון בערב שבת קודש. ויש אומרים צעמו מדוע לא נכתב זה בעשרת הדברות שצריכים לישון בערב שבת קודש, ע"כ שמעתי וכו'. ויש לומר צפשוט, כיון שהוא הכנה ללורך שבת קודש כדי שלא יישן בשבת קודש צעת הסעודה והזמירות, וקודם לקידוש בהלימוד, וכן אחרי הסעודה, שלא יהיה נרדם ומתנמנם צלי דעת כזהמה צליל שנת קודש, אשר אז הוא העבודה הנחמדה ביותר צנועם קדושת שנת וצעבודתו, ולהחזיק מוחו וכונתו, וכשיישן בערב שבת, אז יהיה יעור מוחו וך וללול צליל שנת קודש וכו', עכ"ל. [אולם רבינו זיע"א קבלה היתה צידו, כי הרה"ק מראפשיץ זיע"א הוא צעל אימרא זו, שהיה ראוי להכתב בעשרת הדברות לישון בערב שבת].

כג. בשער הכוונות (דף ס"ב ע"ד) כתב ח"ל, וזה סוד ענין קליפת הנפרנים בערב שבת, ולרחוק אחר כך הרגלים צמים חמין וכו', עכ"ל. ובפרי מגדים (א"א סימן ר"ם ס"ק א') הביא בשם שלי"ה ח"ל, מי שטובל בערב שבת יטול קודם טבילה וכו', עכ"ל. וביסוד ושורש העבודה (שער העלין פרק א') כתב ח"ל, ואחרי נטילת הנפרנים ילך להטהר צמקוה לכבוד שבת קודש וכו', עכ"ל. ובשו"ת הטהור (ור דב סימן ר"ם ס"ק א') כתב ח"ל, ולזה צריך קליפת נפרנים קודם רחיצת מים חמין, כי המים חמין דקדושה הם סוד אש קדוש הנותן חמימות לתורה ולמצות, ועי"ז מוריד סרחון תאום אש היצר הרע עד נוקצא דמהומא רצה, ונופל הרע למטה, והטוב שבו נתעלה צסוד הארת מתיקות קדושת שבת, עד שפניו מאיר כלפידי אש צאהנה וצהכנעה וכו', עכ"ל.

כד. בזוהר הק' (ח"ב ר"ח ע"ב), וצגין כך לא ליצעי ליה לצר נש לרצאה אינון טופרין

לקט הקמה החדש

על או"ח

סימן א - כד

חידושי דינים, ובירורי הלכות, - ביתר ליקוט וביאור מאשר נמצא במלקטים האחרונים. מלוקטים מכמה מאות שו"ת וספרים. והרבה מהם ספרים נדירים שלא היו בנמצא גם קודם המלחמה - ומצאתים באוצר הספרים פה אמסטרדם גם סיפחתי חיבור לטהרה מה שחנני ה' בהלכות אלו.

אוצר החכמה

אספתי וחיברתי ביגיעה רבה בזכות אבותי הקדושים

הק' **יעקב צבי כ"ץ**

לפני השואה אבדק"י האידוסובוסלו והגלילות יע"א

בן לאאמ"ו הרב הגאון המפורסם ממה"ר שלמה ז"ל

הרב דגלילות גירבע ואח"כ אבדק"ק סובוסלו

לונדון, תשל"א

מהדורה שניה. תשנ"ז

76 טז. דוד היה נזהר שלא לישן שיתין נשמין (פי' טסים כסיונות) כדי שלא יטעום טעם מיתה: סגס. וזגמלל פקק סיטן וטטנע דדוקל ציוס הים כזכר (737 ע'למו ועיין 33"י):
 יז. יש נוהגין לרחוץ פיהם שחרית מפניהרירים שבתוך הפה:

יח. אלו דברים צריכין נטילה במים, הקם מהמטה, והיוצא מבהכ"ס, ומבית המרחץ והנוטל צפרניו, והחולץ מנעליו, והנוגע ברגליו, והחופף ראשו, וי"א אף ההולך בין המתים, ומי שנגע במת, ומי שמפליא כליו והמשמש מטתו, והנוגע בכנה, והנוגע בגופו בידו, ומי שעשה אחת מכל אלו ולא נטל אם תלמיד חכם הוא תלמודו משתכח ואם אינו תלמיד חכם יוצא מדעתו:

מותר דגם אר"י הקדוש נהג כן. וגם בחול נהגו צדיקים לישן ביום קצת, וכהח"ח מביא מהמקובלי' דששה שעות הראשונות מהלילה נקראו ס' נשמין והישן בזמן זה אפילו מעט הוא בכלל טעם מיתה ובישן אחר חצות או ביום אין צריך נט"י, ולדעתו צריך וברכה, בלילה כשיעור. בב"ע כתב העוסק בתורה בלילה, וישן ביום כדי שתהי' דעתו צלולה בלילה ללמוד, מותר ביום לישן ע"ש (וכן שמעתי מכן הגה"ק מצאנו הה"ק ר' שלו' אליעז' הי"ד שאביו אמר לו לישן בכל ע"ש, איני יודע הטעם — אמר לי להבחל"ח — אבל כך אמר לי אבא) (ובאמת הכל לפי טבע ומוג של כל אדם, ומי שיש לו מיחוש וחולשה וצריך לזה, בודאי יש על מי לסמוך) (כף החיים החדש, שו"ת בנין עולם סי' א' (מובא בפ"ת רל"א).

סעיף י"ז

נא] מש"כ הש"ע לרחוץ הפה כשיש איזה טעם אינו מעכב מלברך, ובתענית בודאי אסור (פ"ע ל' בשם הלבוש) וישנם שרוחצים גם ביצאו מבהכ"ס משום רוח רעה משם. לרחוץ מקום התפילין עי' סי' כ"ה.

סעיף י"ח

נב] הדברים שכתובים בסעיף י"ח דצריכים נטילה, הוא דוקא במים ולא במידי דמנקי (נקיון בעלמא בעפר בבגד קשה וכו') (טו"ז י"ג ומג"א י"ז), אבל אין צריך ג' פעמים (מג"א שם ש"ע הרב י"ח). לכאורה גם קם מהמטה מדברים שבסעיף

מזהר משמע דאין צריך ג' פעמים ועוד רק בישן שש שעות דזה שתין גשמתין צריך ליטול ע"ש. לכה"ח מישבים לשון הזהר כמש"כ שעת שישן ביום יש רוח רעה, ומסיים שנכון ליטול ידיו ג' פעמים. ס' דרכי חו"ש מביא מבעל מנתת אלעזר כשהי' ישן בכל יום כמו שעה, העמיד כלי נטילה כבלילה (וכן ראיתי מרב גדול תלמיד מובהק ממחר"ם שי"ק, ומצדיק א' ראיתי שלא הכינו כלי והלך ד' אמות ליטול ידיו) (זכור לאברהם גט"י ס' היכל הקדש סי' ד' עקד"ט אי"ז, כה"ח נ"ו).

סעיף ט"ז

מט] שיעור שיתין נשמין: עי' שעת כיון דאר"י הקדוש הי' ישן ב' - ג' שעות ע"כ מדת חסידות שלא לישן ביום הוא ביותר מן ג' שעות, ובשבת גם מדת חסידות ליכא בישן יותר מן ב' שעות. ושמא האר"י הי' גיער כמה פעמים. עוד מביא מברכ"י משינת הסוס שהוא יותר מחצי שעה, ולהרמ"ע כשלשה מינוטין ע"ש, ולעקד"ט הנ"ל הוא ששה שעות. לחי"א הוא שיעור ק' אמות, הוא חלק עשרים ממיל, ובמיל י"א כ"ד מינוטין וי"א י"ה, א"כ הוא כערך מינוט. נמצא לפ"ז בלילה אפי' ישן מינוט א' צריך להזהר בנט"י ע"פ דינא. לכן כתב שפיר המב"ר דיחמיר כל אחד לפי כחו. בענין שינה ביום עי' לקמן.

76 ג] עי' מג"א בלילה הי' נזהר דוד המע"ה מלישן שתין נשמין, דביום אין לישן כבש"ע סי' רל"א. ועי' בבה"ט, בפמ"ג ושאר מפרשים מה שכתבו בזה, עי' בא"ר י"א, חיי עולם. ורמב"ם השמיט דין זה שאין לישן ביום. ובשבת בודאי